

Ο φόβος του Κυρίου και ο νους που βλέπει τον Θεό

Ορθοδοξία / Ερμηνεία Αγίας Γραφής

Μιχάλης Κουτσός, Φιλολόγος - Συγγραφέας

(Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=374602>)

οἱ φοβούμενοι τὸν Κύριον, αἰνέσατε αὐτόν,

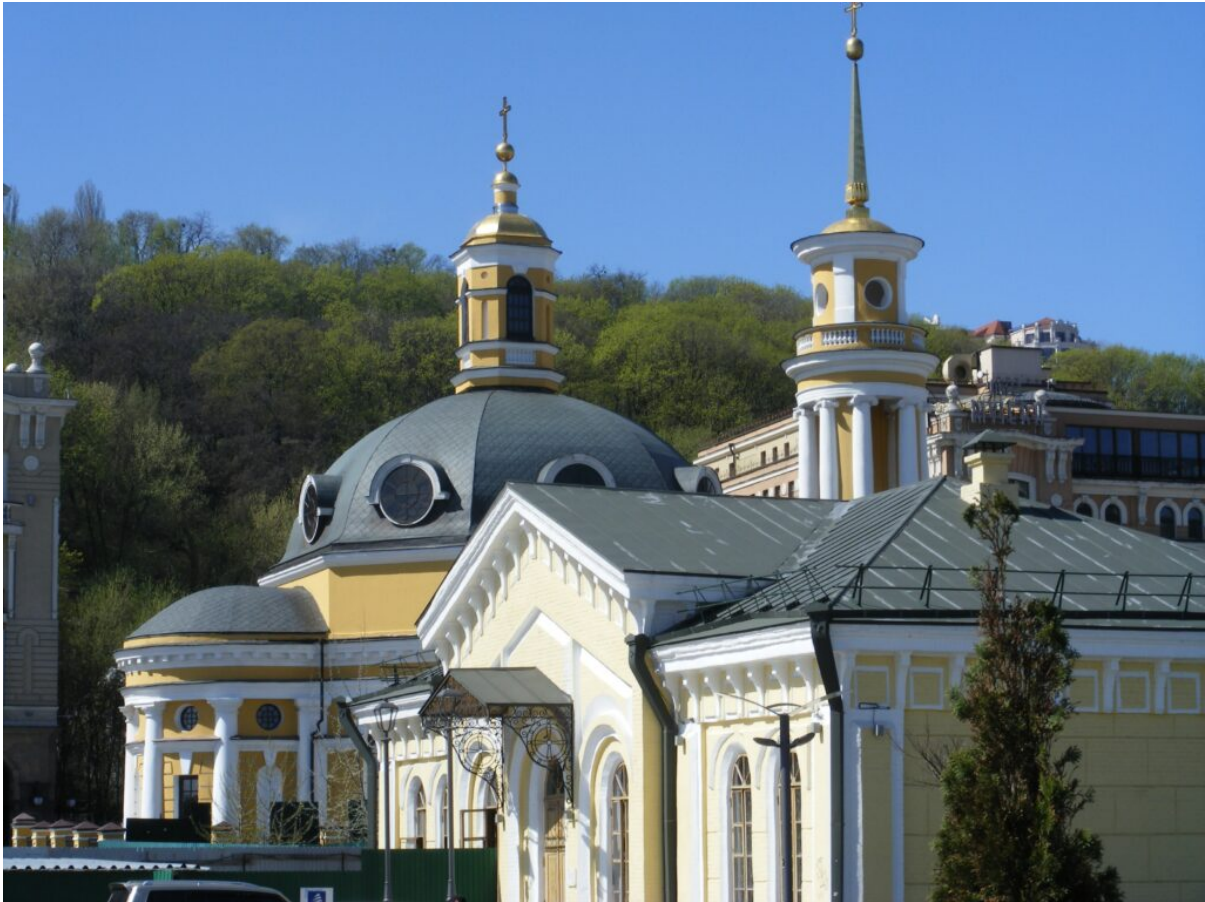
ἅπαν τὸ σπέρμα Ἰακώβ δοξάσατε αὐτόν.

Οι φοβούμενοι τον Κύριο είναι οι άνθρωποι που έχουν μέσα τους φόβο Θεού και γνωρίζουν το τί υπέστη ο Κύριος γι' αυτούς και τι μεγάλο δώρο τους χάρισε με την Ανάστασή του. Αυτοί μπορεί να είναι όλοι οι άνθρωποι εκτός των Ιουδαίων, οι Ιουδαίοι όμως έχουν κάθε λόγο να υμνούν τον Θεό όχι μόνο για τις ευεργεσίες του παρελθόντος αλλά και τις ευεργεσίες του παρόντος. Σπέρμα Ιακώβ είναι όλοι οι απόγονοί του αλλά και οι πρόγονοί του από Αβραάμ και μετά.

Φοβηθήτω δὴ ἀπ' αὐτοῦ ἅπαν τὸ σπέρμα Ἰσραήλ,

Ο Χριστός με το στόμα του Δαυίδ προτρέπει όλους τους απογόνους του

Ισραήλ να έχουν φόβο Θεού. «Ισραήλ» θα πει «νους που βλέπει τον Θεό» και επομένως δεν είναι μόνο οι Εβραίοι αλλά όλοι οι άνθρωποι, οι οποίοι ανήκουν στον νέο Ισραήλ, δηλαδή στον νέο λαό του Θεού.

ὅτι οὐκ ἐξουδένωσεν, οὐδὲ προσώχθισε^[1] τὴ δεήσει τοῦ πτωχοῦ,

Ξεκινώντας από τον Χριστό αναφέρεται και στον εαυτό του και σε κάθε πιστό, για να του θυμίσει ότι, όπως ο Θεός Πατέρας δεν άφησε τον Χριστό με την ταπείνωση του Σταυρού αλλά τον δόξασε με την Ανάστασή του, έτσι δεν θα αφήσει εξουθενωμένους και όσους πιστεύουν σε Αυτόν. Πτωχός είναι ο Χριστός για την πτωχεία του φθαρτού ανθρωπίνου σώματος, που πήρε αυτός ο άφθαρτος και αθάνατος Θεός, αλλά και για την πτωχεία της ζωής του και στην φάτνη και στο ότι δεν είχε κάπου να κλίνει το κεφάλι του. Κι όμως ο Θεός όχι μόνο δεν τον εγκατέλειψε αλλά δι' αυτού δίδαξε την ταπείνωση ως μέσο σωτηρίας.

οὐδὲ ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπ' ἐμοῦ,

καὶ ἐν τῷ κεκραγέναι μὲ πρὸς αὐτόν, εἰσήκουσέ μου.

Η αποστροφή του προσώπου προς κάποιον δηλώνει περιφρόνηση και αδιαφορία για κάποιον κακόν άνθρωπο. Αντίθετα το να βλέπει κανείς έναν άνθρωπο κατάματα σημαίνει εκτίμηση, αγάπη, θαυμασμό. Αυτό εννοεί ο ψαλμωδός όταν λέει «Μη αποστρέψεις το πρόσωπόν σου από του παιδός σου, ότι θλίβομαι, ταχύ επάκουσόν μου. Πρόσχες τη ψυχή μου και λύτρωσαι αυτήν»

(Μέγα Προκείμενον - Ψαλμ. 68,18-19)

Ο ψαλμωδός εκφράζει την βαθιά πεποίθησή του ότι όπως ο Θεός τον άκουσε με προσοχή και ανταποκρίθηκε στην θερμή προσευχή του, έτσι θα ανταποκριθεί και σε κάθε άνθρωπο που προσφεύγει σε αυτόν.

Παρά σοῦ ὁ ἔπαινός μου,

ἐν ἐκκλησίᾳ μεγάλη ἐξομολογήσομαί σοί,

τάς εὐχάς μου ἀποδώσω ἐνώπιον τῶν φοβουμένων σε.

Ο ψαλμωδός αναγνωρίζει ότι ο έπαινός του, ο ύμνος του και η δοξολογία του είναι απόλυτα ενδεδειγμένα, για όλα τα θαυμάσια πράγματα που έκανε και θα κάνει στην ανθρωπότητα. «Εξομολογήσομαί σοι, Κύριε,

εν ὅλη καρδίᾳ μου, διηγῆσομαι πάντα τα θαυμάσια σου. Ευφρανθήσομαι και αγαλλιᾶσομαι εν σοι, ψαλῶ τω ονόματι σου, Ὑψιστε». (Ψαλμ 9, 2-3)

Εκκλησία είναι αυτή που ίδρυσε ο Χριστός και είναι μεγάλη, διότι περιλαμβάνει όλους τους λαούς της γης. Εξομολόγηση είναι η εκπεφρασμένη ομολογία για την δόξα του Θεού. Δεν υπάρχει εκκλησία, δεν υπάρχει ακολουθία που να μην διαβάζονται και ψέλνονται οι ψαλμοί του Δαβίδ, που τους συνέθεσε για να προσεύχονται και να δοξολογούν με αυτούς τον Θεό. Γι' αυτούς που έχουν φόβο Θεού είναι το προσευχητάρι τους, η παρηγοριά τους κι η απαντοχή τους.

«Φάγονται πένητες, καὶ ἐμπλησθήσονται,

καὶ αἰνέσουσι Κύριον οἱ ἐκζητοῦντες αὐτόν,

ζήσονται αἱ καρδίαι αὐτῶν εἰς αἰῶνα αἰῶνος».

Με τους στίχους αυτούς η εκκλησία συνιστά στους πιστούς να ευχαριστούν τον Θεό μετά το φαγητό. Οι φτωχοί αλλά ευγνώμονες, όταν θα φάνε και χορτάσουν, θα ευχαριστήσουν τον Θεό για τα αγαθά που τους χάρισε. Οι άνθρωποι αυτοί του Θεού γνωρίζουν ότι «ουκ επ' ἄρτω μόνο ζήσεται ἄνθρωπος» γι' αυτό ζητούνε κάθε μέρα στην προσευχή τους «τον ἄρτον τον επιούσιον» που δεν είναι ο

επίγειος μόνο άρτος αλλά και ο επουράνιος. Είναι ο Άρτος της Ζωής, που, όταν τον τρώνε, ζούνε αιώνια.

Ο ευαγγελιστής Ιωάννης μας διασώζει τον σωτήριο λόγο του Χριστού: «έγώ είμι ο άρτος ο ζών ο έκ του ούρανοϋ καταβάς· εάν τις φάγη έκ τούτου του άρτου ζήσει εις τον αιώνα· και ο άρτος δε ον έγώ δώσω ή σάρξ μου έστιν υπέρ τής του κόσμου ζωής.(Ιωαν.6,51). Παραπλήσιο είναι αυτό που ψέλνεται και κατά την αρτοκλασία: «πλούσιοι επτώχευσαν και επείνασαν, οι δε εκζητούντες τον Κύριο ουκ ελαττωθήσονται παντός αγαθού».

Μνησθήσονται και έπιστραφήσονται πρòς Κύριον

πάντα τὰ πέρατα τής γής,

και προσκυνήσουσιν ενώπιον αυτού πᾶσαι αί πατριαί τῶν έθνῶν.

Ότι του Κυρίου ή βασιλεία, και αυτός δεσπόζει τῶν έθνῶν.

Σε κάθε άνθρωπο υπάρχει η ηθική συνείδηση που είναι η φωνή του Θεού. Σύμφωνα με αυτή όλοι αναγνωρίζουν τον ποιητή του ουρανού και της γης. Όμως πολλοί κατέπνιξαν αυτήν την συνείδηση και λησμόνησαν τον Θεό Δημιουργό. Τώρα όμως που ήρθε ο Χριστός ζεστάθηκε και πάλι η συνείδησή τους, ξύπνησε και αναγνώρισε και πάλι τον Θεό Δημιουργό. Αυτό συμβαίνει σε όλα τα πέρατα της γης, όπου ξαπλώθηκε η διδασκαλία του Χριστού, η οποία μπορεί να μην έχει γίνει αποδεκτή από όλους, όμως παντού υπάρχουν χριστιανοί, παντού υπάρχουν άνθρωποι που σέβονται τον Υιό του Θεού, τον Χριστό. Οι πρόγονοι και οι πατέρες όλων των εθνών θα έρθουν και θα προσκυνήσουν τον Χριστό, όπως τον προσκύνησαν και οι τρεις Μάγοι «εξ ανατολών» που εκπροσωπούν όλα τα έθνη της γης. Εξάλλου είναι κατηγορηματική η δήλωση του Κυρίου, ο οποίος λέγει: «άμην γάρ λέγω υμίν, έως αν παρέλθη ο ούρανος και ή γή, ιῶτα εν ή μία κεραία ου μη παρέλθη από του νόμου έως αν πάντα γένηται (Ματθ.5,18)

Την Βασιλεία των Ουρανών ήρθε και την έφερε ο Χριστός στον κόσμο και αυτή θα επικρατήσει σε όλον τον κόσμο. Αυτό ζητάνε και οι χριστιανοί, όταν παρακαλούν τον Θεό λέγοντας «ελθέτω η βασιλεία Σου». Κατηγορηματική είναι βέβαια και η δήλωση του υμνογράφου: «Η βασιλεία σου βασιλεία βασιλεία πάντων των αιώνων και η δεσποτεία σου εν πάση γενεά και γενεά». Ο Θεός είναι ο Κύριος πάντων των δυνάμεων, επιγείων και επουρανίων, και η πρώτη παρουσία του στη γη δεν γίνεται άμεσα αισθητή παρά μόνο από τα ακραία φυσικά φαινόμενα, όπου η δύναμη του ανθρώπου αδυνατεί να τα αντιμετωπίσει. Η βασιλεία του Θεού είναι διακριτική, δεν επιβάλλεται με την βία, όπως τονίστηκε και σε ένα θεατρικό έργο «η πολιτεία του Θεού», διότι ο Χριστός σέβεται την ελευθερία του ανθρώπου.

Όμως κατά την δεύτερη παρουσία του και στην συντέλεια του κόσμου θα έρθει με πολλή δόξα και θα ζητήσει από όλους και από όλα εξηγήσεις για την συμπεριφορά τους.

Ἐφαγον καὶ προσεκύνησαν πάντες οἱ πίνονες τῆς γῆς,

ἐνώπιον αὐτοῦ προπεσοῦνται πάντες οἱ καταβαίνοντες εἰς γῆν.

Οι «πίονες» της γης δεν είναι οι άφρονες, όπως ο πλούσιος της παραβολής που δεν πρόλαβε να απολαύσει τα υπέρογκα αγαθά που συγκέντρωσε, αλλά «οι πτωχοί τῷ πνεύματι», όπως ο Λάζαρος, ο οποίος στερήθηκε μεν τα αγαθά αυτής της γης αλλά απόλαυσε τα αγαθά του ουρανού κι έτσι έγινε και αυτός ένας από τους «πίονες» με την καλή σημασία, από αυτούς δηλαδή που με τις αρετές τους εδώ στη γη απέκτησαν τον θησαυρό του ουρανού, τον Παράδεισο.

Ο Θεός δεν είναι μόνο ο κύριος της γης «*του Κυρίου ἡ γῆ και το πλήρωμα αὐτῆς*» αλλά και κάτω από την γη, αυτοί που κατεβαίνουν στον Ἄδη. Όμως και σε αυτούς πήγε ο Χριστός κατά την «*εἰς Ἄδου κάθοδον*», όπως εικονίζεται και στις εικόνες της ορθόδοξης Ανάστασης, τους κήρυξε την διδασκαλία του, για να μην είναι αυτοί αδικημένοι έναντι των άνω. Όσοι από αυτούς πίστεψαν στο κήρυγμά του οικειοθελώς, το οποίο το έκανε ως άνθρωπος του Θεού, έπεσαν κα τον προσκύνησαν ως Θεό και σώθηκαν.

**Καὶ ἡ ψυχὴ μου αὐτῷ ζή, καὶ τὸ σπέρμα μου δουλεύσει αὐτῷ.
Ἀναγγελλήσεται τῷ Κυρίῳ γενεὰ ἡ ἐρχομένη,**

καὶ ἀναγγελοῦσι τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ λαῷ τῷ τεχθησομένῳ,

ὃν ἐποίησεν ὁ Κύριος.

Ο ψαλμωδός, όπως και κάθε πιστός, πιστεύει ότι η αθάνατη ψυχή του θα ζει αιώνια αλλά και οι απόγονοι όχι μόνο του Δαβίδ αλλά κυρίως του Χριστού θα γίνουν δούλοι Θεού και θα αναγγέλλουν τα μεγαλεία του Θεού από γενεά σε γενεά. Θα διδάξουν την δικαιοσύνη του Θεού, που δεν είναι παρά ο δίκαιος νόμος του Θεού, στους νέους μαθητές, που θα εμφανιστούν στο μέλλον. Όλοι αυτοί οι μαθητές θα προσελκυστούν από τους αποστόλους του Θεού, όμως ο Κύριος με την επιφοίτηση του Αγίου Πνεύματος θα τους εντάξει στον λαό του Θεού, στην εκκλησία του ουρανού.

Επιλογικά

Διαβάζοντας τους ψαλμούς δεν είναι δυνατόν να μην βρούμε κάποιον ψαλμό που να αφορά και τα δικά μας πάθη και παθήματα. Γι' αυτό ο Δαβίδ θα είναι πάντα

επίκαιρος, διότι σκιαγράφησε την πονεμένη ψυχή, η οποία βρίσκει ανακούφιση μέσα στους στίχους του. Ο Δαβίδ συνδυάζει τον ποιητή με τον προφήτη, τον πονεμένο με τον λυτρωμένο, τον κυνηγημένο με τον σωσμένο και τελικά τον απλό άνθρωπο με τον άνθρωπο του Θεού. Οι ψαλμοί του είναι απαραίτητο στήριγμα και παρηγοριά σε όλες τις στιγμές της ζωής είτε στην εκκλησία είτε στο σπίτι μας.

[1] Προσοχθίζω = δείχνω εχθρότητα, θυμό εναντίον κάποιου, είμαι θυμωμένος με κάποιον

PERMANENTLY_REMOVED